

PRESENTACIÓ

Un dels processos associats a la dilatació de la ciutat en el territori i, en particular, a la formació dels grans sistemes urbans és la producció de paisatges metropolitans, les característiques dels quals no encaixen amb les categories convencionals de paisatges ni amb els mètodes utilitzats per analitzar-los. Per aquesta raó, durant els darrers vint anys, hi ha hagut un esforç notable per aproximar-se a la comprensió teòrica d'aquests nous paisatges, que s'ha manifestat paral·lelament als esforços de les administracions públiques per millorar-los.

Tant pel seu abast territorial com perquè han esdevingut quotidians per a la majoria de la població, els paisatges metropolitans han assolit un protagonisme creixent pel que fa a les qüestions relacionades amb el disseny, l'ordenació i la gestió. Aquest protagonisme es veu, a més, enfortit amb els objectius del Conveni Europeu del Paisatge, que planteja la necessitat de dirigir l'atenció vers els paisatges comuns i, a Catalunya, amb la implementació de les polítiques previstes a la Llei de Paisatge de l'any 2005. Els treballs d'aquesta edició de *Papers* plantegen una relectura dels paisatges metropolitans entesa com a repte per aconseguir un territori més ben articulats i una millora de la qualitat dels llocs i de la vida de les persones.

En el primer article, Carles Llop presenta les dinàmiques i els elements més substancials dels paisatges metropolitans i reivindica el valor dels conceptes i instruments desplegats des del planejament territorial i des dels principis de sostenibilitat ambiental per donar resposta a la fase actual de la ciutat. En concordança amb aquest objectiu, l'autor planteja el repte d'un projecte territorial renovat, basat en la reinvençió dels paisatges.

En el segon article, Francesc Muñoz posa de manifest que la mobilitat, a banda de condicionar i remodelar el territori i el paisatge, està produint una tipologia de llocs i de paisatges relacionats amb cada tipus de mobilitat. En particular, l'autor analitza l'emergència d'un nou tipus de geografia i de paisatges *low cost* associats a les necessitats d'aquesta modalitat de mobilitat aèria i el trencament dels vincles tradicionals entre els individus i els llocs que dona pas a l'existència d'un possible «sentit del lloc» paradoxalment deslocalitzat.

El tercer article, d'Enric Batlle, tracta del salt d'escala en els projectes de parcs en àmbits metropolitans, uns projectes paisatgístics que pretenen donar respostes a unes funcions territorials que sobrepassen els límits municipals. L'autor fa un recorregut que mostra diverses estratègies projectuals adaptades a les dimensions i característiques del lloc —des dels parcs urbans de caràcter municipal als sistemes de parcs metropolitans— passant pel que denomina entorns amb valor afegit.

Després de descriure els trets essencials del procés d'urbanització del nord d'Itàlia a la segona meitat del segle XX, Fabio Renzi analitza una de les experiències més innovadores del sistema de parcs de la regió de Llombardia: el Parco Agricolo Sud Di Milano, nascut a la dècada dels noranta com a resposta supramunicipal a la pressió urbana d'una de les àrees més desenvolupades del país. Actualment és un referent europeu en l'àmbit de la gestió de territoris i paisatges metropolitans basada en el valor patrimonial, ecològic i social del paisatge.

En el cinquè article, Ramon Torra, Antoni Farrero i Víctor Ténez descriuen el paper del riu Llobregat en els successius instruments de planejament metropolità i analitzen les diverses iniciatives promogudes des de la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona orientades a crear un nou tipus de relació entre el riu i el seu entorn territorial, en la línia del que anomenen «ciutat fluvial». Tracten, entre d'altres, dels instruments i projectes destinats a la rehabilitació ambiental, paisatgística i social de l'espai fluvial del tram inferior del riu.

Tanca l'edició l'article de Jaume Busquets, que reflexiona sobre la importància de la revalorització de les perifèries urbanes i de l'evolució de l'arbrat com a element configurador de les entrades a les poblacions i presenta el projecte de millora paisatgística de l'accés a Granollers per la carretera BP-5002. Basat en el condicionament urbanístic i el reconeixement dels valors paisatgístics del lloc, és un exemple d'intervenció en espais perifèrics on el millorament del paisatge no s'entén desvinculat de l'objectiu de millora de les condicions de vida dels ciutadans.